

Gemeente Groningen
T.a.v. dhr. Pos

Datum: 07 februari 2024

Ons kenmerk: CRA 2024-02

Onderwerp: Adviesverzoek: Concept Uitvoeringsprogramma Brede aanpak armoede
(*Naar een zeker bestaan met perspectief*)

Steller: Ike Wagenaar

Geachte meneer Pos, beste Rick,

Naar aanleiding van uw adviesverzoek van 19 januari jl. met betrekking op het concept 'Uitvoeringsprogramma Brede aanpak armoede, *Naar een zeker bestaan met perspectief*', heeft de Cliëntenraad onderstaand advies opgesteld.

Inleiding

De gemeente Groningen heeft op het gebied van bestaanszekerheid een veranderend beleid ingezet. Beleid dat in de diverse programma's tot uiting komt en welke op delen samenhang hebben met elkaar. Zo is bijvoorbeeld werken vanuit vertrouwen al ingezet vanuit het project Regelingenwoud en is er een Schuldhulpverleningsplan opgesteld. Met het voorliggende uitvoeringsprogramma 'Brede aanpak armoede' wordt een volgende stap genomen in de uitwerking van de ambities op het gebied van armoedebeleid welke opgenomen zijn in het coalitieakkoord van 12 mei 2021.

Bestaans-(on)zekerheid

Inwoners met een laag inkomen ervaren vaak meer problemen dan te weinig geld. Zoals in dit uitvoeringsprogramma ook beschreven staat kan dit zowel oorzaak als gevolg zijn. Het programma splitst verschillende doelgroepen op om gerichte oplossingen te zoeken voor uitdagingen die specifiek bij die doelgroepen van toepassing zijn. Hierbij gaat het dan met name om de dienstverlening waar betere aansluiting wordt gezocht met de leefwereld van de inwoners.

(Be-)leefwereld

De leefwereld, en beleefwereld, van inwoners met een laag inkomen is significant anders dan de wereld van inwoners met een inkomen welke toereikend is om menswaardig te kunnen leven. Om de gevoelens, de impact die het heeft op de leefwereld van deze inwoners te kunnen begrijpen, is het nodig in gesprek te gaan met deze inwoners. Het woord geven aan hen die het ondervinden is het gevoel geven van erkenning, een eerste stap naar het bouwen van vertrouwen.

Kinder- armoede

Armoede welke zichtbaar wordt via kinderen is geen kinderarmoede maar armoede van de ouders die niet aan de behoeften kunnen voldoen van de kinderen vanwege een ontoereikend inkomen. Zeker als het gaat om het doorbreken van intergenerationele armoede is het nodig om, behalve vertrouwen terugvinden, lange adem en doorzettingsvermogen, inwoners hun waardigheid terug te geven en voldoende inkomen te garanderen. Daarnaast is het nodig om de gevoelens van de inwoners, welke door de jaren heen steeds verder is gaan bestendigen, geloofwaardig om te zetten naar het bieden van perspectief. Hierin ligt misschien wel de grootste uitdaging vanwege het wantrouwen dat jarenlang van generatie op generatie is overgegaan.

Kansen(on)gelijkheid

Om talent te ontdekken en te benutten is het nodig om een breed pakket aan mogelijkheden te kunnen bieden. Voor kinderen die opgroeien is dat onontbeerlijk om zich te kunnen ontwikkelen. Als de leefwereld beperkt wordt tot de buurt, de school en de plaatselijke speeltuin wordt de ontwikkeling geremd. De impact daarvan uit zich bij iedereen anders. Gevoelens van schaamte, minderwaardigheid en genegeerd worden kunnen leiden tot terugtrekking uit de maatschappij welke voor kinderen nog meer blokkades opwerpt. Eenzaamheid ontstaat door het niet mee te kunnen doen aan activiteiten, feestjes en ontwikkeling van het eigen individu. Daarentegen kan het ook leiden tot boosheid, gevoel van afgewezen worden, niet serieus genomen worden, niet belangrijk zijn, onverschilligheid en cynisme tot aan criminaliteit aan toe.

Teleurstelling

Van alle gevoelens die het op kan roepen bij inwoners is teleurstelling, welke door de jaren heen is bestendigd, vooral de emotie die leidt tot wantrouwen. In het verleden zijn de Noordelijke wijken aangewezen als Vogelaarwijken en werd er extra ingezet op deze wijken middels de zogenaamde Nieuw Lokaal Akkoord (NLA) gelden. Een traject wat voor vier jaren. Hierbij werd geen rekening gehouden met de tijd die nodig is om vertrouwen te herstellen en aanlooptijden die nodig zijn voor het bereiken van successen. Hieruit kan de les geleerd worden dat behalve geld er ook tijd nodig is om successen te kunnen boeken. Een traject wat eerst hoop geeft aan inwoners en vervolgens, net als het vertrouwen begint te komen, de stekker eruit wordt getrokken.

Noordelijke wijken

Vanuit het NPLV komt extra geld welke voor de Noordelijke wijken van Groningen bedoeld zijn. Deze wijken zijn aangewezen als gebied waarvan de inwoners voor meer uitdagingen staan dan de gemiddelde inwoner. Gekoppeld aan deelname aan het NPLV is de commitment aan een traject voor de komende twintig jaar. Innovaties, experimenten en pilots zullen in eerste instantie in deze wijken worden uitgezet. Evaluaties, monitoring, samenwerkingen en delen van kennis en kunde moeten gaan leiden tot het vaststellen van wat wel en wat niet werkt. De inclusieve aanpak is beschreven in het ambitiedocument 'Wijkaanpak op z'n Gronings'. *¹ De successen worden opgenomen in de reguliere dienstverlening voor de hele gemeente.

Leerproces

Voor alle betrokken organisaties waar samenwerking mee is, of nog tot stand komt, is het een leerproces om aansluiting te vinden bij de leefwereld van inwoners met een (langdurig) laag inkomen. Met de inwoners als gesprekspartner dichtbij de inwoners, het samen zoeken naar wat goed is voor de inwoners om te komen tot stabiliteit, perspectief op kansgelijkheid, gevoelens van gelijkwaardigheid en het benutten van talent.

*1 [Ambitieplan \(groningen.nl\)](http://ambitieplan.groningen.nl)

Focus

Het uitvoeringsprogramma staat niet op zichzelf. Het is onderdeel van een pakket aan beleidswijzigingen op het gebied van werk, participatie en inkomensdienstverlening. De rode draad in deze programma's is ondersteuning bieden op diverse gebieden, vanuit vertrouwen werken, laagdrempeliger maken van het aanbod en waar nodig en mogelijk, financiële ondersteuning welke moet leiden tot bestaanszekerheid van de inwoners. De focus van het concept uitvoeringsplan ligt op het verbeteren van de dienstverlening, het vinden van betere aansluiting met de leefwereld van de inwoners.

Bouwdepot

In diverse plaatsen in Nederland zijn de afgelopen jaren pilots 'Bouwdepot' opgezet. Een project die kansen geeft aan jongeren die dakloos zijn of dreigen te geraken. Ook in Groningen is deze pilot ingezet, deze werd uitgevoerd door Werkpro. Door het bieden van onderdak en een fatsoenlijk inkomen krijgen deze jongeren een jaar de tijd om te werken aan een goede basis voor de toekomst. Belangrijk element in deze pilot is met name de vrijheid van de jongeren om hier zelf invulling aan te geven. Zelf maken ze de keus of ze scholing willen gaan doen, gaan werken of eerst willen inzetten op bijvoorbeeld de eigen ontwikkeling middels het verwerken van (traumatische) ervaringen. Coaches komen geregeld langs om ondersteuning te bieden daar waar nodig en mogelijk is. Opgenomen in het uitvoeringsprogramma is het opnieuw inzetten van deze pilot en, indien mogelijk, uit te breiden met jongeren welke net een traject hebben afgesloten van bijvoorbeeld een 'zelfstandig begeleid wonen traject'. Eerdere pilots hebben uitgewezen dat dit project effectief is om jongeren een goede start in het leven mee te geven. *² (De evaluatie van de pilot in Groningen is nog niet beschikbaar)

Maatschappij

Regels, wetten, regelingen en de daaraan wisselend gestelde voorwaarden hebben de maatschappij ingewikkeld en onoverzichtelijk gemaakt. Voor verschillende doelgroepen is het niet (meer) bij te benen. De verdergaande digitalisering is voor groepen inwoners een struikelblok. Ook het verder uitbreidende verwachtingspatroon kan leiden tot gevoelens van stress. We moeten van alles, werken, kinderen opvoeden, op school helpen, helpen met huiswerk, mantelzorg bieden, op zaterdag langs de lijn staan om vervolgens na afloop achter de bar als vrijwilliger koffie te schenken, sporten en aan cultuur doen, van alles regelen en oplossingen zoeken voor uitdagingen en het bijhouden van de huishouding. Momenten van rust en tijd voor familie worden daardoor schaarser. Een andere vorm van armoede welke desastreus kunnen zijn voor zowel ouders als opgroeiende kinderen. Geen tijd hebben, of de weinig beschikbare tijd te moe zijn, behoefte hebben aan me-time welke niet (voldoende) gerealiseerd kan worden, kunnen leiden tot uitputting. Het in kunnen richten van het eigen leven, de eigen regie kunnen voeren is een daarom mede een belangrijke voorwaarde voor bestaanszekerheid. Ruimte geven aan het doen-vermogen van de individu.

Schuldhelpverlening

Voor alle wijken geldt dat er medewerkers van de GKB zijn, of worden toegevoegd aan de teams die in de wijken zijn gevestigd. Dichtbij, zichtbaar en laagdrempelig om inwoners met (dreigende) schulden hulp te kunnen bieden. Het geven van financieel perspectief verlaagt stress en draagt daarom bij aan een gevoel van een zekere rust. Rust welke nodig is om te kunnen ademen en uit een dal te klimmen. Niet alleen de financiële hulp op zich, ook het begrip en een niet veroordelende ondersteuning is wat de inwoners nodig hebben om verdere stappen te kunnen zetten op de weg naar bestaanszekerheid.

*² [Rust-in-het-hoofd-eindrapport-Bouwdepot-Eindhoven-DRIFT-2023.pdf \(eur.nl\)](#)
[BOUWDEPOT-MKBA-ONEPAGER.pdf \(hetbouwdepot.nl\)](#)

Eurocoaches

Voor jongeren zijn er eurocoaches van de GKB die laagdrempelige ondersteuning en hulp bieden, voor zowel jongeren die schulden hebben als voor jongeren die in de schulden dreigen te geraken. Communicatie met deze jongeren is aangepast naar de manier waarop deze generatie jongeren communiceren, met name via WhatsApp. Inzet op financiële educatie op scholen om al op jonge leeftijd bewustwording te creëren van hoe verstandig om te gaan met geld.

Werk en Participatie

Aan het werk voor wie kan werken, andere vormen van participatie (liefst met inkomen) helpen mee aan het gevoel ertoe doen, mee te kunnen doen en het gevoel van eigenwaarde en zelfrespect. Behalve voldoende inkomen en eigen regie een belangrijke voorwaarde voor bestaanszekerheid. Voor wie de aansluiting naar werk moeilijker is kansen bieden met het opdoen van ervaring of om- of bijscholing welke bijdraagt aan het bieden van perspectief op bestaanszekerheid. Voor inwoners waarvan een betaalde baan geen optie meer is de mogelijkheid bieden voor een andere vorm van deelname aan de maatschappij. Het bieden van opties welke van belang zijn voor het individu maakt ook deel uit van het teruggeven van de eigen regie.

Programmaliijnen

Het concept uitvoeringsprogramma is uitgewerkt in drie programmaliijnen. Elk van de programmaliijnen is de uitwerking van de ambities welke opgenomen zijn in het coalitieakkoord.

Programmaliijn 1:

Fatsoenlijk inkomen; Zolang de overheid geen uitvoering geeft aan de rechten van de mens welke vastgelegd zijn in de grondwet die bestaanszekerheid voor elke burger moet garanderen, biedt de gemeente ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen op divers gebied. Hieronder vallen onder andere de inkomensondersteuning, begeleiding naar werk en participatie en schuldhulpverlening. Hierbij worden de grenzen van de wet opgezocht om het onderste uit de kan te kunnen halen ter ondersteuning van de inwoners.

Programmaliijn 2:

Schulden voorkomen en bestrijden; Educatie op scholen, eurocoaches voor jongeren, vroeg-signalering en dichtbij in de wijken zijn om op een laagdrempelige manier hulp en ondersteuning te bieden. In het uitgebrachte Schuldhulpverleningsplan wordt hier uitgebreid op ingegaan. ^{*3}

Programmaliijn 3:

Langdurige armoede doorbreken; Ondersteuning bieden aan ouders met zeer jonge kinderen met 'Kansrijke start', het leveren van maatwerk waar sprake is van multi-problematiek. De vele projecten en regelingen, die beschreven staan in het programma, welke gericht zijn op het doorbreken van de armoede, dragen bij aan bestaanszekerheid en het doorbreken van een situatie welke ervaren wordt of kan worden als uitzichtloos.

Doelen

Dit programma is tot stand gekomen door samenwerking van de beide directies, samenwerkingspartners en ervaringsdeskundigen. In het programma is duidelijk opgenomen welke doelen worden gesteld en hoe deze gemeten gaan worden. Om vast te kunnen stellen of de doelen ook gehaald worden in de beleving van de inwoners worden inwoners betrokken bij de evaluaties. Daarnaast wordt er nog een monitoringsprogramma gekoppeld om de processen goed op elkaar af te stemmen en overzicht te houden op alle onderdelen die ingezet worden.

^{*3} [Bijlage-Plan-Schuldhulpverlening-gemeente-Groningen-2024-2028-1.pdf](#)

Advies

Het advies bestaat uit twee delen, naast de conclusie willen de leden van de Cliëntenraad nog een aantal opmerkingen meegeven welke naar de mening van de leden van belang zijn om mee te nemen:

- *Conclusie;*
Een zorgvuldig opgesteld, gedetailleerd en overzichtelijk document welke voor de doelgroep waardevolle plannen bevat. Het zoeken naar aansluiting van de leefwereld geeft kansen op het zien van het andere perspectief. Begrijpen, begrip en het samen vinden van oplossingen dragen bij aan het welzijn, de eigen regie en bestaanszekerheid. Met name de deelname aan het NPLV biedt perspectief voor de Noordelijke wijken vanwege de commitment van een 20 jarig traject. Tijd die zeker nodig zal zijn om de inwoners perspectief te kunnen bieden. De Cliëntenraad kan de inzichten genoemd in het programma onderschrijven.

- *Opmerkingen;*
 1. Het kost tijd om vertrouwen te krijgen in hulpverleners, zodra er vertrouwen begint te komen is het belangrijk deze te behouden. Het wisselen van ondersteuners (bijvoorbeeld door tijdelijke contracten) is daarom af te raden. Het in vertrouwen neerleggen van zeer privacy gevoelige informatie moet in de beleving van de inwoners daar blijven aan wie het is gegeven.
 2. Om hulp te aanvaarden heeft de ene inwoner meer tijd nodig dan de andere. Vooral de mond-op-mond reclame zal invloed hebben op het boeken van successen.
 3. Aansluiting zoeken met 'sleutelfiguren' in de wijken. Als voorbeeld, de beheerders van de speeltuin geniet het vertrouwen van de jeugd en vele inwoners van de wijk door de activiteiten die daar plaatsvinden. Deze netwerken zijn waardevol en kunnen goed bijdragen aan het op gang brengen en houden van de pilots, experimenten en ondersteuning.

De Cliëntenraad ontvangt graag uw reactie op dit advies.

Met vriendelijke groet,

Namens de leden van de Cliëntenraad,

Fred de Jong
Voorzitter Cliëntenraad

I.a.a. Aaldert van Lingen, leden Cliëntenraad, leden ASDG